Kinh tế và Dư báo Online
CƠ QUAN CỦA BỘ KẾ HOẠCH VÀ ĐẦU TƯ

Vaccine Covid-19: Người dân có sợ tiêm?

16:08 | 17/07/2021

Tính đến 16/07/2021, sau gần hai năm hoành hành trên khắp thế giới, đại dịch COVID-19 đã cướp đi tính mạng của hơn 4 triệu người và khoảng 189 triệu người đã bị lây nhiễm [1]. Bên cạnh đó, nền kinh tế toàn cầu cũng tổn thất nặng nề khi các quốc gia sử dụng các biện pháp phong tỏa để ngăn chặn sự lây lan của virus. Chỉ từ những ngày cuối nă…

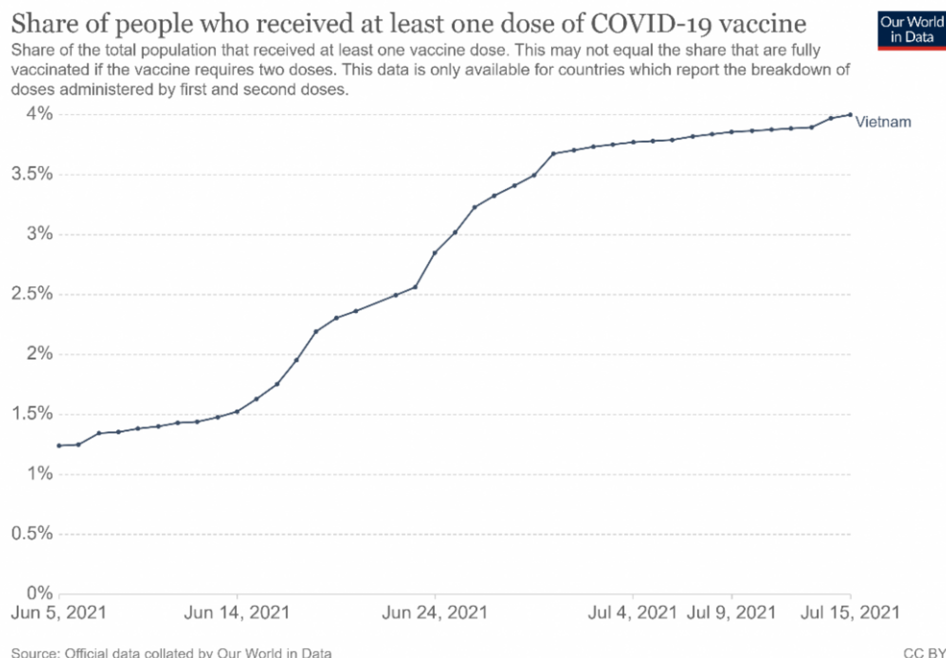
> Kết quả nghiên cứu của nhóm Khúc Văn Quý (Vietkaplab, Hà Nội) và cộng sự cho thấy, đã có được nhận thức rõ ràng về mức độ nguy hiểm của dịch bệnh COVID-19 và cùng với đó là tầm quan trọng của việc tiêm phòng vaccine.

Dù vaccine đã đem lại nhiều hy vọng mới sau những ngày tối tăm vì đại dịch, việc khuyến khích người dân đi tiêm phòng vẫn còn nhiều khó khăn. Các phong trào chống vaccine (hay ***anti-vaxx***) vẫn đang diễn ra khắp nơi. Ở Pháp, vào ngày 14/7 vừa qua, những người chống vaccine đã biểu tình phản đối chương trình tiêm bắt buộc cho các nhân viên y tế và thẻ y tế để được đi lại nơi công cộng [3]. Pháp không phải là nơi duy nhất có người dân nghi ngờ về hiệu quả của vaccine hoặc lo ngại về các phản ứng phụ. Tại Hoa Kỳ, sau hơn nửa năm bắt đầu tiêm phòng, mới khoảng hơn 50% dân số tiêm phòng và tốc độ tiêm phòng đang giảm dần [1]. Chính phủ Mỹ đã phải tìm tới các chính sách ưu đãi, tặng thưởng như xổ số để người dân tham gia tiêm vaccine nhiệt tình hơn [4]. Tại châu Á, Philippines tổ chức xổ số gạo [5], còn các doanh nghiệp Hàn Quốc cũng đưa ra các chính sách khuyến mãi, giảm giá dành cho người tiêm vaccine [6].

Tại Việt Nam, ngay khi làn sóng COVID-19 thứ 4 diễn ra, Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính đã nhanh chóng triển khai chủ trương "5K + Vaccine" và rốt ráo thành lập Quỹ Vaccine phòng chống COVID-19 [2,7]. Từ ngày 5/6 tới ngày 15/7 (Xem Hình 1), dữ liệu của Our World in Data [1] cho thấy số lượng người được tiêm ít nhất 1 liều đã tăng từ 1.209.672 (1,24% dân số) người lên 3.890.947 (4% dân số).

Hình 1. Tỷ lệ dân số được tiêm ít nhất 1 liều vaccine COVID-19

(Số liệu lấy từ Our World in Data [1], CC BY)

Trong khi đó, tính tới 17h ngày 15-7-2021, Quỹ Vaccine phòng chống COVID-19 đã được đóng góp 8.133 tỷ đồng. Thông tin về số tiền ủng hộ hàng ngày, số lượng liều vaccine về Việt Nam cũng liên tục được cập nhật trên Báo Điện tử của Chính phủ VGP [8]. Tình hình hiện nay vẫn đang rất cam go với các biến chủng mới có tốc độ lây lan nhanh và nguy hiểm hơn. Vì vậy, chúng ta cần tin tưởng vào sự thành công của Quỹ Vaccine phòng chống COVID-19.

Trong đợt dịch trước, bên cạnh các chính sách phản ứng kịp thời, hành động cương quyết và tính hữu ích của thông tin báo chí, các thông tin khoa học từ Việt Nam cũng đóng vai trò quan trọng [9]. Ví dụ, ngay trong giai đoạn đầu của đợt dịch, bên cạnh một số công bố về mặt y tế [10,11] thì cũng đã có một kết quả đánh giá nhanh nhận thức của người dân về mức độ nguy hiểm của Covid-19 [12].

Hiện nay, sau thời gian dài chống chọi với đại dịch, sự tập trung về công tác chống dịch và sự quan tâm tới vaccine khiến các nghiên cứu xã hội về COVID-19 cùng việc tìm hiểu khuynh hướng tham gia tiêm vaccine phòng ngừa càng trở nên quan trọng với các nhà hoạch định chính sách.

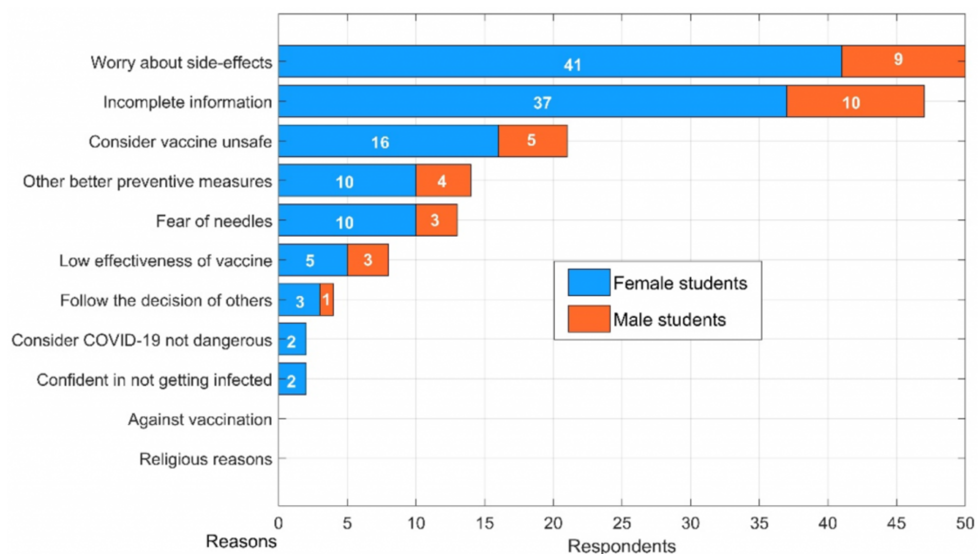
Mới đây, nhóm nghiên cứu dẫn dắt bởi Khúc Văn Quý (Vietkaplab, Hà Nội) cùng với các cộng sự Nguyễn Trang, Nguyễn Thủy, Phạm Linh, Lê Đăng Trung, Hồ Hồng Hải, Trương Tiến Bình, Trần Quốc Khải, đã công bố nghiên cứu về nhận thức về sự quan trọng của việc tiêm phòng COVID-19 dựa trên bộ dữ liệu được thu thập trong cộng đồng sinh viên TP. HCM vào tháng 3-2021 [13], có tiêu đề "Young Adults' Intentions and Rationales for COVID-19 Vaccination Participation". Trong hoàn cảnh hiện nay, để có thể có một bộ dữ liệu tương tự rất khó khăn. Sau khi phân tích 398 phiếu trả lời có đầy đủ thông tin trong hơn 6.000 phiếu được thu, kết quả nghiên cứu được đăng trên Tạp chí ***Vaccines*** (có hệ số tác động tốt, JIF = 4.422; CiteScore = 2.7; Q1 SCImago); có thể truy cập toàn văn qua địa chỉ DOI: https://doi.org/10.3390/vaccines9070794.

Kết quả nghiên cứu cho thấy, đã có được nhận thức rõ ràng về mức độ nguy hiểm của dịch bệnh COVID-19 và cùng với đó là tầm quan trọng của việc tiêm phòng vaccine. Tuy nhiên, trong số 398 người tham gia khảo sát đầy đủ, có 332 lựa chọn tiêm vaccine (83,41%). Số lượng người chần chừ không tiêm là 64 người và vẫn có hai người không muốn tiêm vaccine. Dù con số không muốn tiêm rất nhỏ trên tổng số điều tra, nhưng vẫn đáng lo ngại. Để tìm hiểu nguyên do, các tác giả đã sử dụng phương pháp phân tích thống kê Bayesian với sự hỗ trợ của chương trình ***bayesvl*** trên ngôn ngữ R [14,15].

> Tại Việt Nam, nhận thức về tầm quan trọng của vaccine không khác biệt mấy giữa nam và nữ, nên chiến dịch có thể không bị ảnh hưởng bởi giới tính. Trong khi đó, tại nhiều quốc gia khác như Pháp, Đức, Nga thì sự khác biệt đó rất đáng kể.

Phân tích hồi quy Bayesian cho thấy 3 lý do hàng đầu khiến sinh viên chần chừ, hoặc không muốn tiêm là: a) lo ngại về tác dụng phụ và bất trắc trong và sau khi tiêm, b) nhận thức hạn chế về tầm quan trọng của vaccine và c) thiếu hụt thông tin liên quan giúp họ tự quyết định [16]. Trong khi đó, nguyên nhân thúc đẩy sinh viên tình nguyện tham gia vào chiến dịch tiêm phòng là lợi ích cộng đồng và mong muốn quay lại cuộc sống bình thường. Điều rất đáng chú khác là phân tích cho thấy, không có sự khác biệt về nhận thức tiêm phòng vaccine giữa nam và nữ.

Hình 2.Các nguyên nhân gây lo ngại về tiêm phòng vaccine

Nghiên cứu của Khúc Văn Quý và cộng sự vừa được công bố ngày 16-7-2021 trên Tạp chí Vaccines, đóng góp những dữ kiện có giá trị và đúng lúc

Dựa vào các kết quả trên, các tác giả nhận định rằng, quá trình miễn dịch cộng đồng tại Việt Nam có thể diễn ra suôn sẻ hơn với các quốc gia khác, vì miễn dịch cộng đồng yêu cầu tối thiểu 80% dân số được tiêm vaccine. Giới cũng là yếu tố thúc đẩy hoặc cản trở tốc độ tiêm phòng cộng đồng. Tại Việt Nam, nhận thức về tầm quan trọng của vaccine không khác biệt mấy giữa nam và nữ, nên chiến dịch có thể không bị ảnh hưởng bởi giới tính. Trong khi đó, tại nhiều quốc gia khác như Pháp, Đức, Nga thì sự khác biệt đó rất đáng kể, nên giới tính là yếu tố cần được quan tâm, khiến chiến dịch tiêm phòng và các kế hoạch liên quan trở nên phức tạp về mặt xã hội và tốn kém về kinh tế hơn [17]. Ngoài ra, để đẩy nhanh tốc độ tiêm phòng, cần cung cấp thông tin đầy đủ, minh bạch cho người dân và sử dụng các loại vaccine ít tác dụng phụ. Công bằng với tiếp cận vaccine ngay từ những thời kỳ đầu cũng sẽ đóng góp vào sự minh bạch và truyền thông thực tế hiệu quả hơn mọi phán đoán và dự báo trước khi sự việc diễn ra; và điều này phù hợp với bản chất "cập nhật niềm tin" của tiếp cận phân tích thống kê Bayesian MCMC.

Nghiên cứu vừa được đăng ngày 16-7-2021, đúng trong giai đoạn căng thẳng của làn sóng thứ 4 và cũng vừa là lúc việc tiêm vaccine đang được quan tâm rộng rãi. Các kết quả nghiên cứu này đã đóng góp những dữ kiện có giá trị và đúng lúc, phục vụ công việc liên quan tới chương trình tiêm phòng, hướng tới thành công.

Tài liệu tham khảo:

[1] Our World Data. (2021). Coronavirus (COVID-19) Vaccinations. URL: https://ourworldindata.org/covid-vaccinations?country=VNM

[2] Ho MT, Nguyen TTH. (2021). Chạy đua vaccine: Thực trạng toàn cầu và bài toán cho Việt Nam. ***Kinh tế và Dự báo***. URL: https://kinhtevadubao.vn/chay-dua-vaccine-thuc-trang-toan-cau-va-bai-toan-cho-viet-nam-17470.html

[3] Aljazeera. (2021). French police fire tear gas as anti-vaccine protest turns violent. URL: https://www.aljazeera.com/news/2021/7/15/french-police-tear-gas-as-anti-vaccine-protest-turns-violent

[4] Khoa V. (2021). Đủ chiêu khuyến khích tiêm vắc xin Covid-19. Thanh Niên. URL: https://thanhnien.vn/the-gioi/du-chieu-khuyen-khich-tiem-vac-xin-covid-19-1392979.html

[5] Chuyển động 24/TTXVN. (2021). Hàn Quốc đưa ra nhiều ưu đãi để khuyến khích tiêm vaccine COVID-19. VTV News. URL: https://vtv.vn/the-gioi/han-quoc-dua-ra-nhieu-uu-dai-de-khuyen-khich-tiem-vaccine-covid-19-20210620115812731.htm

[6] Nhiên A. (2021). Philippines quay "xổ số gạo" khuyến khích người dân tiêm vaccine. Báo Công an Nhân dân. URL: http://cand.com.vn/The-gioi-24h/Philippines-quay-xo-so-gao-khuyen-khich-nguoi-dan-tiem-vaccine-646820/

[7] Ho MT, Nguyen TTH. (2021). Quỹ Vaccine phòng chống Covid-19: Một mốc lịch sử kinh tế đương đại. ***Khoa học và Phát triển***. URL: https://khoahocphattrien.vn/chinh-sach/quy-vaccine-phong-chong-covid19-mot-moc-lich-su-kinh-te-duong-dai/20210607094347516p1c785.htm

[8] VGP. (2021). Ủng hộ Quỹ vaccine phòng chống COVID-19. ***VGP***. URL: https://baochinhphu.vn/Ung-ho-Quy-vaccine-phong-chong-COVID19/537.vgp

[9] La VP, et al. (2020). Policy response, social media and science journalism for the sustainability of the public health system amid the COVID-19 outbreak: the Vietnam lessons. ***Sustainability***, *12*(7), 2931.

[10] Phan LT, et al. (2020). Importation and human-to-human transmission of a novel coronavirus in Vietnam. ***New England Journal of Medicine***, *382*(9), 872-874.

[11] Thanh HN, et al. (2020). Outbreak investigation for COVID-19 in northern Vietnam. ***The Lancet Infectious Diseases***, *20*(5), 535-536.

[12] Huynh TL. (2020). The COVID-19 risk perception: A survey on socioeconomics and media attention. ***Economics Bulletin***, *40*(1), 758-764.

[13] Khuc QV, et al. (2021). Young Adults' Intentions and Rationales for COVID-19 Vaccination Participation: Evidence from a Student Survey in Ho Chi Minh City, Vietnam. ***Vaccines***, 9, 794. https://doi.org/10.3390/vaccines9070794

[14] La VP, Vuong QH. (2019). bayesvl: Visually learning the graphical structure of Bayesian networks and performing MCMC with 'Stan'. ***The Comprehensive R Archive Network (CRAN)***.

[15] Hạnh HP. (2019). Chương trình máy tính bayesvl trong môi trường R: Đóng góp Việt cho khoa học thế giới. ***Khoa học và Phát triển***. URL: https://khoahocphattrien.vn/khoa-hoc/chuong-trinh-may-tinh-bayesvl-trong-moi-truong-r-dong-gop-viet-cho-khoa-hoc-the-gioi/20190613093044113p1c160.htm

[16] Vuong QH, et al. (2021). Covid-19 vaccines production and societal immunization under the Serendipity-Mindsponge-3D knowledge management theory and conceptual framework. ***SocArXiv***, doi:10.31235/osf.io/4mchu.

[17] Lazarus JV, et al. (2020). Hesitant or Not? The Association of Age, Gender, and Education with Potential Acceptance of a COVID-19 Vaccine: A Country-level Analysis. ***J. Health Commun***. 25, 799–807.

Nguyễn Thanh Thanh Huyền, Hồ Mạnh Toàn, Trung tâm ISR, Trường đại học Phenikaa

URL: https://kinhtevadubao.vn/vaccine-covid-19-nguoi-dan-co-so-tiem-18394.html